

Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.

Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

**Dissertatio Philologica De Ziv.hê tamîd Sacrificiis Quotidianis Ad Exod. XXIX, 40.
41.**

Lipsiæ: Ex Officina Titiana, [1718?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn861900189>

Druck Freier Zugang

49. el 4.

44.

Fa-1092(44)

1. Joach. Justus Rau de probibis fauorae paginae Gen 1733.
 2. Jo. Heinr. Graff stricturae in Pantalauchus Werthoniensis & Gen 1735.
 3. Gedofr. Negri Specimen quaestionalium exegeticiarum in hexacmeron creationis ad Gen 1. Lipsi 1609.
 4. Easdem Specimen clavis philologicae in prima commata Gen. ib. ed.
 5. Jo. Andr. Danzius de Caino contra uecem peracumto. ad Gen. 15. Gen 1601. reuig. ib. 1732.
 6. Jo. Heinr. Rufus de Abrahami evocatione ex Vr. Gen 1608 rec. 1732.
 - # D. Abrah. Caloniis de mirabili cum filio Dei Iacobi lucta. Mittelburg ad Gen XXVII. v. 24 fff.
 7. Jo. Casp. Krause de genit. II. 9. 7b ad Gen XXVIII. v. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2

16. Iac. Schmalzius de uxore Mosis Aethiopis ad Num. 1.
 Lipp 1673.
17. Matth. Hillerus de Hebreorum vestibus fabricatis ad Num
 vi v 37 fff. Tübing. 1701.
18. Jo. Christo. Ortolobius de morte Apponis ad Num XXI, 23-29.
 1674, 3d. 39. Deuteronom. X. 6. Lipp 1704.
19. Jo. Fischerius de Propreta Mosis plati. ad Deut. XVIII.
 15. Dax 1675 recens ib 1736.
20. Theod. Dassonius de suppeditio hominis lapidibus obruti ad
 Deut. XXI, 22 et Gal 3, 15. Witob 1694. recens ib 1736.
21. Paul. Christo. Schumerus de arcana Schonae ac Deut. XXII
 29. Rost 1690.
22. Jo. Barlaeus de sepulcro Mosis ad Deut. XXXIV.
 6. Lipp. 1703.
23. Jo. Georgii Abichtii Commentarius Refutatio in Ioseph. Lipp 1712.
24. Jo. Georgius Abichtius de statu solis ad Ios. XI, 12-13. Lipp 1713.
25. 26. Jo. Georgius Abichtius de libro recti ad Ios. XI, 13. 12. Lipp
 1714.
27. Franc. Mr. Walterus de iis qui per regentes sine conuocantes co-
 lamo feritae intelliguntur. Rost 1734. ad Iud 1, 10.
28. J. Triadr. Maierus de malpeccis Simponis ad Jos. XXI, 4. Witob 1694.
29. Seb. Schmidius de fasciculo reverentium ad 1 Sam. XXVI, 29. Argent
 1660 recens 1733.
30. Jo. Christo. Ortolobius de Paniis delites coram Achis
 1 Sam. XXI, v 11-16 Lipp 1706.

31. Jo. Adu. Schmidius de regina austri ad 1 Reg. N. 1529 fca 706.
 32. Laur. Mellerus de origine regni Danielem tempore ffraeli
tarum ad 1 Reg. XII. 23. 24. 25. Lips. 1714.
 33. Franc. Mr. Wacken de poena flagellarum et scorpionum ad
1 Reg. XII. 14. Rintel. 1731.
 34. Car. Kned. Ceroldus de hominibus a bestiis euctetis ad
1 Reg. XVII. 6. Lips. 1703.
 35. Henr. Gottlieb. Reimus de numero annorum regum fca.
hofchepathi ad 1 Reg. XXII. 42. 2 Chron. XXXI. 31. 2 Reg. III. 1.
et VIII. 16. fca. 1713.
 36. Henr. Gottlieb. Reimus de Harmonia iustae foram. Achapie
et foram ad 1 Reg. XXII. 51. 2 Reg. VIII. 24. 2 Chron. XXI. fca 1713.
 37. Jo. Adu. Rhomius de Ecclae ad propheticas foras prophecia.
ad 2 Reg. III. n. 15. Meluss. 1715.
 38. Jo. Ernes. Spicetus de ~~Ex~~ ^{Ex} V. terra Jobi. Lips. 1670.
 39. Jo. Georg. Abichtus de Opere Jobi ad Job. XI. 25. 26. 27. fca
1706.
 40. Jo. Henr. Michaelis de sepi. verborum Job. XXVII. 25. ad fca. 1715.
 41. Gork. Herm. Menkenius de opulo manus ori dabo ad Job. XXI.
27. Lips. 1711.
 42. Jo. Gutschmidius de Eli, Eli, Lama Sabachthani ad P. XXII. fca 16.
 43. Christo. Sontagius de Prædología Catholica ad P. XXII. fca 16.
c. Act. 1648. reu. ibid 1716.
 44. Gottlob Alophus de Psalmis feliciorum Korah. Lips. 1706.
 45. Jo. Engelh. Steuberius de preuatis originis ad P. L.
7. Rintel. 1731.

46. Zach. Graevius de decoloribus facultatis ab oculo aurorae et rose
 juvenalis Mesias ad M.C.D. Roff. 1708.
 47. Jo. Christi. Burgmannus de aurora in leges testimoniose confutatio
 Cap. VIII. v. 26. Roff. 1735.
 48. Jo. Gergius Abichtius de Oratioles Jesuiano Cap. IX. t. coll. Matth. 11,
 15 Lips. 1708.
 49. Adam de quodio gentium aderant christi multuplicatio. ad Jes. XI,
 3. Lips. 1708.
 50. Henr. Jac. van Bashuijsen de verillo Messiae crebro interrogatus
 ad Jes. XI. 30. Bonn 1717.
 20. 51. Jo. Schmidius de epulo solenni in morte Iesu ad Jes. XXV,
 6. Lips. 1719.
 21. 52. Christi. Benjamin Otto de sepulcro Christi cum dante ad Jes. III,
 9. Lips. 1700.
 22. 53. Jo. Andri. Daxius de Virgine resonantioris humanae. ad
 Jes. LIII. 10. Pet. 1. 10. 19. Psa. 1720.
 23. 54. Iosias Henr. Opitus de fereina inter prophetas maiores
 primo Lips. 1704.
 24. 55. Friedr. Schubertius de novo foedere. ad Ieron. XXXI. 31. 34. Lips. 1749.
 25. 56. Ernest. Friedr. Naubauerus de Michael Archangelo non creata sed
 creatore sibi Christo ad Dan. X. 13. 24. XII. 1. Jud. v. 9. Apocalypsis XII. 7
 1 Thes. IV. 16. cap. 1. Dach Cap. III. v. 2. Hal. 1732.
 26. 57. Ernest. Friedr. Naubauerus de Michael Archangelo vindicatio. Hal. 1732.
 27. 58. Geor. Friedr. Schroerus de principe Seraphini Gabrieli responde.
 ad Dan. X. 13. Witteb. 1729.
 28. 59. Jo. Schmidius de lapida septem oculorum pro efficacitate peccata
 ris ad Zach. III. 9 Lips. 1716.
 29. 60. Jo. Andri. Schmidius nova oracula Zachariorum Cap. III. 1726.
 61. 62. Helmst. 1725.

12.
DISSERTATIO PHILOLOGICA
DE

SACRIFICIIS QUOTIDIANIS

AD EXOD. XXIX, 40. 41.

QUAM
AMPLISSIMÆ FACULTATIS PHILOSOPHICÆ
CONSENSU
SUB PRÆSIDIO

M. JOHANNIS FRIDERICI
LOSCANI,

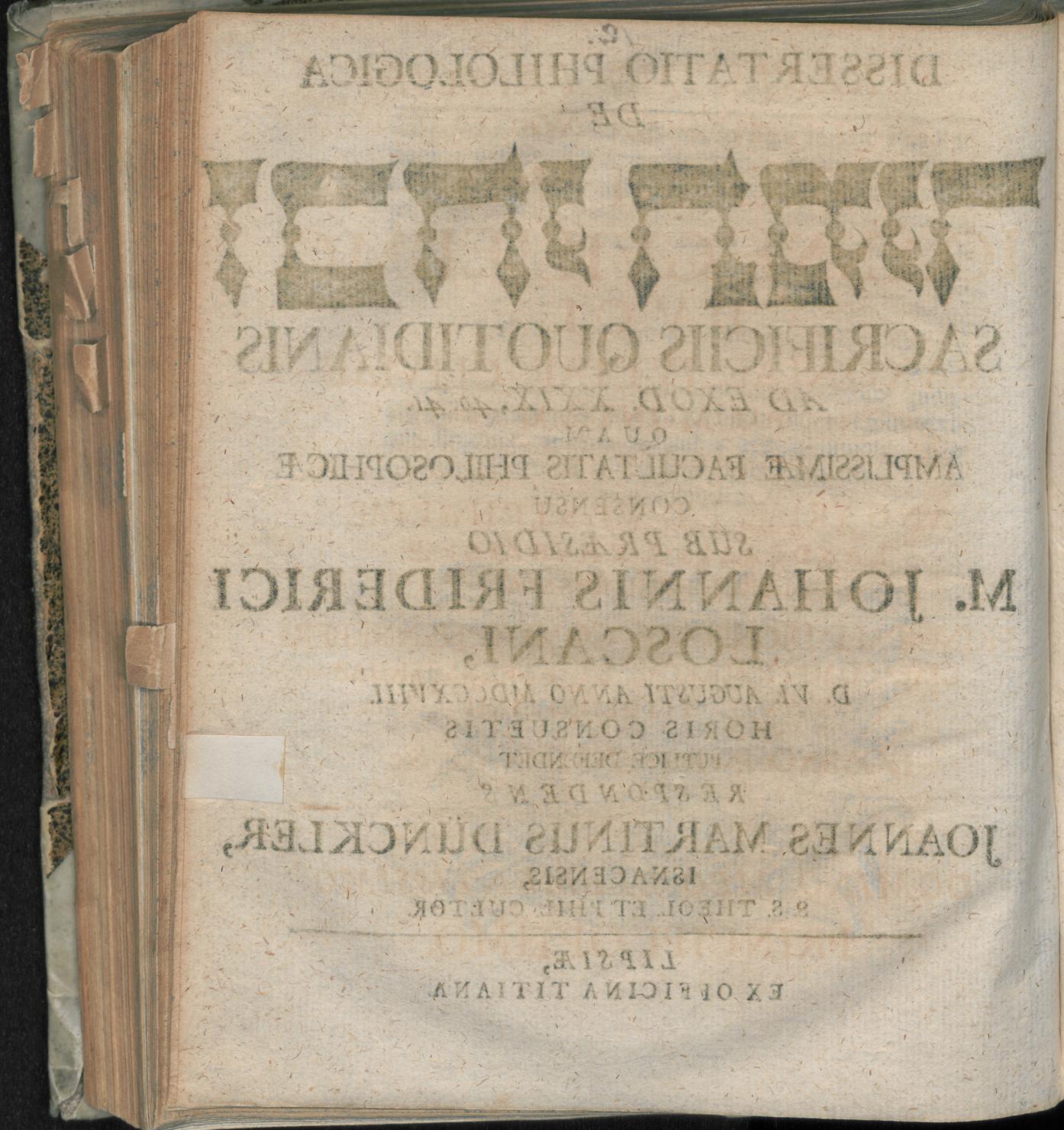
D. VI. AUGUSTI ANNO MDCCXVIII.

HORIS CONSUETIS
PUBLICÉ DEFENDET
RESPONDENS

JOANNES MARTINUS DÜNCKLER,
ISNACENSIS,

S. S. THEOL. ET PHIL. CULTOR.

LIPSIAE,
EX OFFICINA TITIANA.

*SERENISSIMO. PRINCIPI
AC. DOMINO*
D O M I N O
IOANNI. GVILIELMO
D V C I
SAXONIAE. IVLIAE. CLIVIAE
AC. MONTIVM
N E C. N O N
ANGARIAE. ET. WESTPHALIAE
LANDGRAVIO. THVRINGIAE
MARCHIONI. MISNIAE
PRINCIPALI. DIGNITATE. COMITI. HENNEBER-
GIAE. COMITI. MARCAE. ET. RAVENSBERGAE
SAYNAE. WITGENSTEINII
DOMINO. IN. RAVENSTEIN. &c. &c.

DOMINO. MEO. CLEMENTISSIMO
PRINCIPI. OPTIMO.

ALBERTISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO
DOMINO
JOANNI GAIHELEMO
DAGI
SAXONIAE IAPAE CIVITATI
AC MONTUM
ANGARIAE ET AESTHATICAE
LANDGRAVIAO THURINGIAE
MARCHIONIAE WESIAGE
TRINCIPALITATIS COMITI HENFELD
CIVIS COMITI MARCI ET RAVENSBERGVS
SAXANAE ZUIGERSTADT
DOMINI NARVALIUS
DOMINO MEO CLEMENSIMO
PRINCIP. OPTIMO.

SERENISSIME PRINCEPS
AC DOMINE CLEMENTISSIME!

Cur TIBI has DEO sacratas paginas offeram,
non audacia, sed pietatis esse, persuasum ha-
beas. Beneficia, quæ in patrem meum, dum
in vivis atque TVIS, SERENISSIME
PRINCEPS, servitiis fuit, quæ in eum inquam cumu-
lasti, gratum me esse jubent. Octavus jam volvitur an-
nus, ex quo parentibus orbatus Iro pauperior adsto. Sane
nisi DEVIS TE, PATREM dulcis patriæ, PA-
TREM mihi dedisset, jam dudum studiis nuncio remis-
so miserrime viverem. In vulgo notum est, quibus be-
neficiis, non quoad scholastica solum subsellia Isnaci tri-
vi, sed cum academica etiam studia eligerem, quæ per
hunc annum (quæ DEI gratia est) tractavi, mihi subve-
nisti. Ideoque nunc quia ea, quam circumspexi, occa-
sio animum gratum declarandi oblata est, eam ambabus
(ut dicimus) arripui, abs TE SERENISSIME

A 3

PRIN-

PRINCEPS, non reprehensum iri confisus dissertationem hancce nostram **DE SACRIFICIIS IVDAEORVM, QVOTIDIANIS**, qua licet historico philologica sit, nihilominus tamen ejusmodi res enarrat, qua diligentem S. S. perscrutatorem delestant, & scire quam maxime juvant. Et quia horum studiorum, **PIISSIME PRINCEPS**, amatores atque huic studio deditos oculo **TVO Clementi inspicis**, hanc dissertationem historico philologicam **TIBI pia manu & offero & nuncupo**, serenoque vultu ut accipias, meque ea, qua hactenus, **CLEMENTIA prosequaris**, humillimerogo. Ego, quod in me est, nihil magis in votis habeo, quam ut **TE patria PATREM; AMOREM** atque reipubl. **DELICIVM**, **PATER** creaturarum **DEVIS**, una cum **CELSISSIMA DOMO** integrum conservet, quo semper pacatum regimen, subditos fideles habeas; illi autem **TVO** sub präsidio tranquille vivant. **Vivas nunquam non ex voto & Augusto felicior.**

TVAE

SERENISSIME PRINCEPS CLEMENTIAE

humillimus servus

JOANN MARTIN DÜCKLER.

RIM

בשׁוֹר
P R A E F A M E N.

B. & H. L.

Emo facile hodie Interpretum S.S. paucitatem accusabit, quia fere unusquisque vires suas in exegesi experiri præsumat. Hoc potissimum omnibus optandum esset, ne plurimi illorum sua translatione iniurias Dei atque Ecclesiæ igni calumniandi pabulum subministrarent. Sed eheu! plerique Spiritui Sancto sensum affingunt, quem nunquam intendit. Multi Scriptura S. qua peccata sua amata & tegant & velent utuntur. v. g. pravis cupiditatibus delectatus, si nuncium eisdem remittere negat, stultitiam suam, dictis Gen. VI, 5. Job. XV, 14. 15. 16. Proverb. XXIV. Rom. VII. aliisque multis, excusat. De quibus D. Dn. Phil. Jacob Spener in peculiari libro prolixius egit. (a) Sunt etiam nonnulli, qui, licet satis quidem pio animo interpretationem S. S. aggrediantur, nihil tamen feci quandoque a vero tramite aberrant. Sed duplicitate impingere possunt: 1) quoad sensum 2) quoad verba. Quod ad sensum attinet, error, licet verba recte reddita, committitur: quod ut probem, satis illud Gen. III, 12. sit, cuius sensum duplēcē interpres eruunt, quorum alterum per Ironiam, alterum συντάδεσσι explicant. Ille, quia Deo, sive misericordiam, sive prudentiam seu

(a) Sprüche der heil. Schrift die von Welt-Leuten zur Hegung der Sicherheit gebracht werden.

seu sapientiam respexeris, indignus est, & quia antecedentia repugnant, locum haud invenit. Nullus pater, filium errantem explodit: tantum enim abest ut melior, ut non potius deterior fiat; sed paterna correptione eum excipit, ut natus intelligat, patrem serio eum amare salutique suæ prospicere. Iste vero, quando Deum hominis commiserantem inspiciunt, in voce נָבָן invenisse putant, quæ vox (annot. Seb. Schmidio) neutraliter per fuit & factus est explicari potest. Hic licet essentiæ Dei quam optime respondeat, licet quoque cum eventu conveniat, tamen quia antecedentia contra dicunt, minime nobis probatur. Hinc hoc loco alias nullus nisi typicus cum Cl. Dn. M. Starckio (b) nobis placet. Antecedentia quando consideramus, probe notandum, quod si Deus hominem lapsum risu excepisset, statim post τὸ ubi tu (es Adam) exceperisset, de quo S. S. silet. Pœnas quas super illos posuit, enarrat, enarrat quoque promissionem Messiae tempore suo nascituri, quo Adamus lætitia exultans omnem molestiam, dolores, quin ipsum mortis timorem expuens uxorem אֶם כָּל־הָרָי omnium viventium matrem, dicit, quæ nominatio non naturalis sed mystica est, quia alias magis commode dici debuisset mater omnium viventium mortificans (c) sed respectu ad Christum fontem atque originem omnis vitæ, qui semen mulieris; ex ea nasciturus a Deo Trinitate promittebatur, nominat eam אֶם כָּל־הָרָי, quam sententiam quoque Seb. Schmidius cum B. Drusio elegit. Et demum si versum vigesimum primum evolvamus, videamus quod ipse Deus Adamo atque uxori ex pellibus vestes fecerit. Pelles autem ex ovib[us] immolatis cum iam laudato Schmidio atque Drusio fuisse creamus. Verba Schmidii ita fluunt: Deus postquam promissionem de semine mulieris edidit, statim typum sacrificiorum instituit ad præfigurandam calcanei ejus læsionem i. e. mortis. His nunc præmissis, facile typicum nostrum vides, quod sc. Deus hominem pellibus ovinis vestierit nulla alia ratione, quam ut ostenderet Christum tempore suo nascitum, qui tanquam ovis coram tonsore suo os suum non aliquando non sit aperturus. (d) Hinc Deus pater ad reliqua Deitatis personas (ipsum præfigura-

tum

(b) in N. S. L. 1. in b. l.

(d) Jes. LIII, 7.

(c) Sunt verba jam laudatai Dn. M. Starckii.

tum Filium & Spiritum. S.) singulari quadam lætitia dicebat: **Ecce homo factus est sicut unus ex nobis;** quasi dicat: Ecce in hoc vestitu, quo te, o mi fili! præfigurans Adamus vestitus est, factus est sicuti unus ex nobis (Adamus secundus) Filius meus unigenitus, Messias. Siehe doch: siehet nicht Adam, wie er da vor uns steht aus als wie du, o mein allerliebster eingebohrner Sohn, der andere Adam, der in der Fülle der Zeit soll gehobhen werden? Dein quoque in interpretatione verborum quod errari possit, exempli loco sit Prophetia illa Jes. XXVI, 19. ubi populus multis calamitatibus circumdatus spe brevi restaurandæ quassatae Reipubl. ne animum plane despondeat, erigitur: Deum sc. ad misericordiam propensum populi sui miserturum & rempubl. prope deletam eosque in ea felices facturum esse. Hac promissione Iesaias Propheta delectatus exclamat רְחִיר מְתִיך נְבָרֶת יְקֻמֵּן: quæ verba omnia clara atque perspicua sunt præter cujus affixum Interpretibus sudorem satis expressit: LXX. viralis plane omittit, dum de resurrectione mortuorum generali interpretatur: αὐτοῖς οἱ νεκροὶ καὶ εγενέσονται οἱ ἐν τοῖς μυημένοις. B. Lutherus ad evitandam, ut videtur, hujus loci difficultatem, eos est fecutus: **Deine Toten werden leben, und mit dem Leichnam auferstehn.** Vulgata Christum loquentem inducit, ideoque mysticum elegit, (qui tamen non primarius sed secundarius est.) Vivent mortui & imperfecti mei resurgent. Quem nostrorum alii quoque volunt, qui affixum a suo subjecto separant atq; particulam עַל supplent quasi esset עַל־נְבָרֶת & Christus Patrem suum Cœlestem alloquatur: Vivent (o Pater) mortui tui, illi inquam vivent propter me cadavera facti (crudeli & violenta morte sc. affecti) quem sensum quoque gravis theologus (e) elegit. Sed hic si esset, tantum Martyres propter Christum facti, non alii resurgerent. Sed quid ambages? quid ellipsis? affixum est pronominis **meus** quod **ה** in **ה** mutat (f), quæ cum ita sint vox Prophetæ (non Christi) quibus Judæos & Judæorum Rempubl. pene deletam erigit. Erit quoque (sensu mystico) Christianos mortem

B corpor-

(e) Conf. Bayeri Compend. Theol. Thet. loc. de Resurrect. p. m. 396.

(f) Conf. Cl. D. Danzii Comp. Ebr. & Chald. p. 87. & Cl. M. Starckii Lux Ebr. Menib. VII, de pronom. p. m. 169.

corporalem timentes, ideo ne timeant dicit : *Ecce mortui tui vivent ; una cum corpore meo resurgent.* Utitur voce נֶבְלָתִי ut eo certiores fiant illi de auxilio Dei, hivero de resurrectione mortuorum corporali. Et his habes B. & H. L. probationem, quod dupliciter S.S. interpretator errare possit. Addam quoque paucis (TUA venia) errorum fontes, quorum primus neglectus fontium ebraicæ linguae, quæ nimis negligenter a plerisque tractatur ; ideoque verendum, ne verum fiat quod B. D. Gothofredus Olearius divinavit : *Es ist zu besorgen, daß wegen der Hindanwendung der Chräischen Sprache ein solche Barbaries (wie zu Lutheri Zeiten) einzefallen mögte.* Alter, negligenter contextus, quam B. Franzius ecclesiae nostræ gravis Theologus (g) accusat. Tandem ignorantia historiæ, Geographiæ & linguae idiomatum. Denique omnis eruditionis pernicies, præjudicium auctoritatis, quando nimis multum illi Pythagoreo αὐλος ἔθη ereditus, ad quod pulcre Ovidianum applicari potest. (h) Dædalus implet innumeras errore vias, vixque ipse reverti ad lumen potuit. Unum quod cuiilibet in eruditione acquirenda opus est, dubitationem vocamus. Dubitationem itaque, eclecticam non stolidam, in omnibus adhibe & monente Solone : *τὰ οὐδεῖα μελέτα πρεclaras studiose meditare.* Præclara autem (sunt verba Ciceronis (i)) diligentiam & tempus requirunt. Et ultimo rituum veterum sive antiquitatum Judaicarum ignorantia, quæ quam plurima S. Scripturæ testimonia nobis abstrusa intellectuque difficultia reddit, teste B. Mart. Geiero. (k) Accedant itaque Antiquitates Judaicæ & ostendant, quantum ad veram & genuinam S. Scripturæ interpretationem conferant ; inspiciamus cultum divinum ; ascendamus in aram, victimasque ibi oblatas cernamus. Contemplemur sacrificia quotidiana, quotidie Deo offerenda, periculumque faciamus quantum lucis & illa sacrorum librorum cognitioni affundant. Descriptissimus ea, (veruntamen juxta eundem, quo tempore Salvatoris Messiae utebantur, ritum,) in præsenti Dissertatione, quam tuo B. & H. L. examini subjicimus. Vale & nobis, quod hoc usque fecisti, fave.

T U I

studiosissimus
JOANNES MARTINVS DÜNCKLER.

-
- (g) *Lib. de modo interpretandi S. S.* (h) *Lib. I. Metamorph.*
(i) *Lib. I. Cap. VI. de Officiis.* (k) *Lib. de Luctu Ebraeorum pag. i.*

QUoniam in plerisque ritibus ceremoniisque Summum Numerum ex infinita sua sapientia humano se accommodavit ingenio, id sibi tribuendo, quod soli enti materiali competit, ab immateriali autem plane renotum, id de se praedicando, quod in ipsum nunquam cadit, nisi analogice & metaphorice, vel ut Rabbini loquuntur לשבך אהן ad frangendam, ad accommodandam aurem nostram rebus divinis, ad ideam perfectionum divinarum menti nostre proponendam; ita in sacrificiis quotidianis id sibi offerri jussit, quod entis materialis proprium esse videtur. Ornatis simae ibi conspicuntur epulae, adest caro, aspergitur sal, offertur panis, assunditur vinum, incenditur suffimentum. Carnem prior mensira obtulit dissertatio, paret ergo posterior panem & vinum, mensamque reddat ornatam ferculisque instructam.

§. II.

Constabat panis ex similagine, vocabaturque *Mincha* oblatio
dapalis, Germ. *Speis-Opffer*, vel ob libamina ipsi adjuncta
מִנְחָה Oblatio libaminum, teste Abarbanel, qui in Præfat. in Levit.
ה' מנתה טרייה נזרת עם כתרון ותנו טהו ומי מצה טפה קירין נסחו נסחים
ita ait: *Datur oblatio, qua cum sacrificio comburenda eidem adjicitur, fieriq; nequit, ut sacrificium hoc ejusmodi oblatione careat, qua audit oblatio libaminum, (i. e. libamini-bus, qua sacrificia comitantur conjuncta.)* Att quænam quantitas ejus? ea erat עשרין decima pars Ephæ, quæ mensura reservata semper in templo, ut e farina, quæ afferretur, tantam portionem, quam Mincha requirebat, deponere sacerdotes possent, afferente Tr. Talmud Menach. Cap. 9. פ' י"ג מחת טנו כי מוחר נכל במקומות Issaron, qua in re fuit adhibitum? R. metiebantur eo omnes oblationes; nam minorem portionem afferre non licebat, nisi totum sacrificium haberi quis vellet irritum, docente Maimonide in Korbanoth C. 12. כל המנחות הקריבות לגבי המזבח אין כל אחד מהן Singula oblationes in aram deferende, Issaron s. decima minores esse non debent, minor enim portio ejus tollit totum. Rationem hanc haufere Rabbini ex B 2 præ-

§. III.

Huic itaque similagini affundebatur oleum, quod particulas ejus conglutinaret, placentæque similes redderet juxta mandatum divinum Ex. 29, 40. וְשָׂרֹן סֻלָּת בְּלֹל בְּשֵׁם כְּתִית רַבֵּע הַרְחֵן Et decinam similaginis mixtam oleo tuſo, quarta sc. parte Hini ḥ. a. quæ mensura octodecim circiter ova implevit, cum juxta Rabbinorum relationem Hin 12. Lugos efficerit. Lug autem sex ova expleverit: Rationem olei affundendi reddunt Tanchuma & Rabbot, quod oleum serenitatis lucisque fuerit symbolum, idecirco quoque צְהָרִי צְהָרִי quod splendere lucere faciat, dictum, eamque ob causam sacrificio, quod sereno animo latetque mente offerendum erat, merito dicatum. Sic quoque symbolum merores fuisse tradunt, si quedam oblationes oleo fuerint destituta, ut videbis in munere peccati & zelotypiæ, ad significandum, latitudinem deesse, serenitatem oculos effugisse, animum merore turbatum esse, eundemque ad lucis splendorem nunc aspirare. Dein omisis & aspersione thuris, (a) & ad portatione ad al-

(א) *Ita Maim. in Korban C. 2.* הַלְכָה קְרֵב טוֹנוֹת חֲלֵם Oblatio libaminum non adstringitur ad thus, verum ad sal.

tare, (qua Deo munus repræsentabatur,) & agitatione ad formam crucis peragenda, (a) aspergebatur bitumen Sodomiticum, de quo infra uberiorius differemus.

Comitabatur autem nostrum Mincha, aliqua oblatio, quæ S. Sacerdotis personam concernebat, ab eodem quotidie offerenda, sacrificioque Tamid tam matutino, quam vespertino adjungenda. Vocabatur hæc oblatio חביתן *sartagine*, s. *crustula*, frixa in patina, antequam adolerentur. Mentionem ejus s. literæ non modo non faciunt, sed & dubitare nos finunt, an mos offerendi tempore Mosis jam invaluerit, nec ne? dignum certe fuisset in enarratione oblationum eam quoque commemorare, quæ adeo solennis erat, ut singulis diebus a summo Dei Ministro offerretur, neglectusque ejus piaculum duceretur. Reliqua, quæ sacerdotis officium tangunt, prolixè Mosis tradidit, cur de hoc altum silentium? Equidein vires intendunt Rabbini ad probandum hunc ritum ex s. literis, neque parum præfidii invenisse se autumant in v. 13. Cap. 6. Levit. ubi Aaron filiique ejus, quando consecrantur ad munus sacerdotale, oblationem aliquam Deo offerre tenentur his verbis זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה בזים המשח אותו עשוית האה סלה מנהה תמורה מהצחתה כבקה ומוחצתה מערב *Hoc est omnis munus Aaronis filiorumque ejus, quod Deo offerant in die ungi illum i. e. unctio-*nis ejus; decima pars *Ephæ similaginis in sacrificio Tamid, dimidium istius (farinae) mane, & dimidium vesperi.* Rabbini ergo partatem hauc animadvertisentes, idem quod posterioribus seculis venit in usum, a Mōse annui hic existimant, verbum nostrum ita interpretati *Munus Aaronis offeratur a die unctionis ejus perpetuo, quemadmodum eandem interpretationem adducit Abben Esra in h. l. dicendo זים אהנו כי זה פִתְמָמָת וְזַטְלָס כִּי מִזְמָמָת טהו סֶבֶב וְזַקְרָבָה Multi affirmarunt, Beth (in בֵּרוֹם esse positum loco Mem, ut sensus sit, eum a die unctionis sua oblationem suam jugiter offerre obligari.* Sed si ita, adstrinxisset quoque lex, nulla exceptione adjecta

B 3 cta

(a) Refert id Raschi Num. 5, 24, describens agitationem sequentibus verbis זים אהנו כי זה פִתְמָמָת וְזַטְלָס Dimovebat (sacerdos) & adducebat, elevabat & demittebat.

ita, ad idem præceptum filios Aaronis, de quibus tamen constat ex
 Antiquitate, quod non quotidie obtulerint, sed tantum die initia-
 nis sive ad id obligati fuerint. Redoluit id sagaces doctosque Rab-
 binorum, quapropter aliud arguimentum, quo thesin suam stabili-
 rent, excogitarunt, reflectendo se se ad vocem **תְּמִיד**, dicentes: ob-
 lationem quotidianam ut *quotidianam* ad s. sacerdotem esse re-
 ferendam, ut *quaæ quotidiana* ad ceteros sacerdotes. Unde Ra-
 schi ita commentatur *Sacerdotum meritorum* *Torat Cohanim* qd
 סָכַרְיוֹתָם מִקְרָיֵן תְּמִיד יְמִינָה זְמִינָה זְמִינָה זְמִינָה
 Sacerdotes quoque vulgares offerunt decimam Ephæ die, quo initiantur ad servitum, sed sacerdos
 summus quovis die, eo quod s. e. Munus esto quotidianum Sc. & Jaikut
 Schimonii p. 134. ex *Torat Cohanim* sequentia allegat verba
 זְמִינָה כְּמִינָה מִקְרָיֵן תְּמִיד עַד שְׁנִית הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־מִזְבֵּחַ
 In die unctionis, i. e. in
 die, quo ungitur, adfert decimam Ephæ usque in sempiternum. Non
 ne tamen hæc verba in die quo ungitur, ita sunt intelligenda, quod eo
 die, quo unctionis sit, obtulerit decimam Ephæ & post cessaverit? re-
 spondet scriptura Munus esto perpetuum, inde ergo colligo, verba in
 die unctionis ejus significare oblationem decimæ Ephæ perpetuam.
 Verum hæc limitatio dubium prius non tollit, quippe sacerdotum in-
 feriorum oblatio fuit quoq; aut esse debuit juxta supra allatam inter-
 pretationem quotidiana; cum non tam sacerdos summus, quam insi-
 mus a lege ad hoc munus adstringantur, lexque tam diu valeat necesse
 sit, donec alter ab obligatione exemptus demonstretur. Quod autem
 vocem Tamid attinet, sacrificium quotidianum hic innui existimo,
 quoniam ejus oblationem munus farreum *sacerdotis initiandi* co-
 mitabatur, dimidio mane, dimidio vesperi cremato. Persuasum
 quoque habeo, veteres Judæorum Antistites, quantum hoc a se alla-
 tum arguimentum valeat, optime novisse, idque tantum ad anchori-
 gionis cultus successu temporis aliis ceremoniis auctus aliam plane
 induit formam. Adduntur, detrahuntur, emolliuntur quædam pro
 rerum facie, commodoque Ecclesiæ. Quæ omnia Ecclesia Judaica
 quoque est experta; quam multa enim tempore Davidis, Salomonis,
 ceterorumque Regum, templo exstructo fuere mutata, quæ Moses
 nec

nec vidit, nec jussit? Neque ea superstitione vel injusta idcirco vocanda, cum sint indiferentia, quæ, si illis non immoriaris, pietatem alunt, devotionem accidunt, cultumque internum magis magisque promovent. Hos ergo ritus recenter institutos ut plebs servaret, sagaces Antitistes ex Mose probare sunt annisi, eos non esse inter ἀντίγραφα, quæ Juri Canonico contrariantur, nec inter ἀντίγραφα, quæ non memorantur, cum, licet non explicite a Mose fuerint injuncti, implicite tamen sub ejus verbis lateant. Inde ortæ sunt explicationes allegoricæ illuc autorem deducentes, quorsum ire nunquam fuit in mente. Inde ortæ sunt allusiones, verborum interpretationes, contextu neglecto, ut id, quod intendebatur, inde erueretur, & in mentem auctoris inferretur, quod in illam nunquam venerat. Ide talis quoque Rabbinorum interpretatio, quam nunc adduximus, originem traxisse suam videtur.

§. V.

Sed quæ erat munericus hujus sacerdotalis forma? Adferebat S. Sacerdos ex domo sua decimam Ephæ in templum, illam ibi consecrabat, (a) pro symbolo, materiam hanc ab omni alia communī esse segregatam, ab usu humano exemptam, Deoque dicatam. *Consecratio* ista fiebat impositione munericus in vas ministerii, quod erat sacrum, remque reddebat sacram juxta Obad. de Bartenora C. 2. Menaeh, ubi ait, ea, postquam vasi ministerii imposta sunt, fuere sacrificata, vas enim semper consecrat. Munus nunc consecratum dividebat modio דשֵׁן עשָׂרֶן מִתְהַלְלֵשׁ שְׁבֹו הַיְהָ מַחְדֵּךְ vocato, & ad id expresse destinato, prout nos docet Tr. Talmud. Menach. דשֵׁן עשָׂרֶן מִתְהַלְלֵשׁ שְׁבֹו הַיְהָ מַחְדֵּךְ Dimidium Issaron, ad quid usurpabatur? ad mensuras placentas S. Sacerdotis, ut sc. dimidia pars sacrificio matutino, dimidia vespertino adjungi posset. Simili modo dividebat oleum, quod 3. Lugos implebat, & ex mandato divino (b) S. Sacerdotis minus comitabatur; ut itaque quantitas olei placentis conficiendis responderet, dividebantur singuli Lugi in quatuor partes modio aliquo רביעית vocato, huicque actui destinato, referente Gemara in Menach. (c) דבנית ית סיקת כתנות טהר ג' טהר טהר כי מוד לנטית כי לטיעת טהר נטנ

(a) Maim. in Korban. C. 13. (b) Ex. 6, 14. בשות חעשה In oleo conficiatur
(c) C. 10.

S. VI.

Sed quem in fine munus farreum a S. Sacerdote quotidie offerebatur? certe, ut isto munere indicaret, Deum esse fontem eximiae illius dignitatis, in qua esset constitutus, Deum esse auctorem summi illius boni, cuius particeps esset factus, Deum esse auctorem magnae potestatis ipsi concessae in expiandis hominum peccatis, eundemque spem esse remissionis suorum peccatorum; sicuti ergo Deus tantum bonum ipsi fuisse largitus, offerri nunc munus pro symbolo *gratiarum actionis*, pro symbolo *devotionis*, pro symbolo *pietatis*, sicuti Deus solus beneficium hujus auctor, ita sacrificium totum ipsi soli destinari, totum adulteri. Hinc sagacissimus Rabbinorum Abarbanel in Commentario suo in Lev. C. 6. inter decem adductas rationes, propter quas hoc munus institutum existimat, haec quoque profert verba Ratio crustularum est ad laudandum Deum hoc munere ob omnia sacerdotii dona ipsi seminique suo concessa tam quoad regionem, quam quoad sanctuarium, i. e. quoad civile & Ecclesiasticum. Item virgo

(a) *Ita Maim. in Korban. C. 13.* ונולן כסולען צמון זוחלטס כרתויןן ולט מילן מאי. (b) *Vid. Maim. l. c.* מערון טעם חלוט נטנ'ז'ו טנים נטער מלען

פָּנָא כִּלְזָן וּמְנַחֵּת רְזִין קֶטֶן הַתְּשִׁיבָה וְאֶתְקָרְבָּן קֶטֶן הַתְּמִימָה וַיַּעֲשֵׂה
זְהַדְקֵין כִּלְזָן אֶתְרָא יְעַמֵּךְ וְנִמְלֵא מִתְּנוֹתָרָה לְמִי טָמֵא כִּלְזָן עַלְיוֹן כְּמַדְבָּר וְכָאָהָרָן
Ut se ipsum quotidie bis ornaret, i. e. culpa liberaret;
dixerunt enim Antisitites: Orna prius te ipsum, & tunc orna alios, i.e.
crimine te prius libera & tunc alios absolve, quoniam itaque nullus ju-
stus in mundo, qui bonum faciat, ut non peccet, decebat eum, in quem
totius Iudaicæ oculi (intenti) ob expiationem pro illis praestandam, ut
ipse effet mundus ab omni peccato.

§, VII.

Nunc convivio lautissimo potus adhuc deerat, qui convivii pars est necessaria, ut massa ciborum per œsophagum detrudatur, particulaeque gelutinosæ conterantur. Hujus ergo ad similitudinem a-sportabatur vinum in arœ postea effundendum, וְנַסְךָ vinum libamini, effusionis, vocatum. Mensura ejus erat tanta, quanta olei in mu-nere farreo, quarta sc. pars Hini; ita enim Summum Numen jussi-rat dicendo וְנַסְךָ רְבָרָעַת הִיןְן לְכַבֵּשׂ אֶחָד Et (fundat) vinum quartum Hini pro uno agno. Judæi maxime rigidi fuerunt in obser-vando hoc canone, non patientes quantitatem majorem aut minorem asserri, nisi quis totum sacrificium haberi vellet pro illegitimo, canoni divino non accommodato, notante id Maimonide in Korban. C. 2. סְנָאָתָה כְּפָרָתָה וְלִין גְּוֹטָה וְלִין מְוִיסָטָה עֲלֵי כְּפָרָתָה Non add-unt mensuras, neque detrabunt inde, si autem detrabitur quid addi-turve, totum est illegitimum. Quapropter ne id ex incuria vel im-prudentia hominum commissum, suos turbaret ordines, omnem vini oblationem a populo removeri placuit, & loco ejus certam pecuniam sumمام exigi, quæ ærario sacro erat pendenda in conclavi ad se-ptentrionem spectante, (a) constituto in hanc rem sacerdote, qui pecu-niam, quæ ex libaminibus rediret, ad se recipere, ærarioque traderet. Hunc ergo sacerdotem singuli adibant, nummos manibus suos feren tes, & ab eo petebant tessera datæ pecuniae transferendam ad Præ-positionum vini, qui ex conclavi ad meridiem spectante (b) vinum ad li-bandum necessarium ipsis porrigebat, tesseraque revocabat. (c) Ei-dem autem tessera verba quedam erant inscripta, ex quibus colligere poterat, quantum vini dare se oporteret, v. g. עֲגָל זָכָר גְּדוֹלָה חֲמֹתָא

C

Vitulus.

(a) *Middot*, C. I. 6. (b) *Maim-beth Habbechira* C. 5, p. m. 151.
 (c) *Maim. Kle Hammikha*, C. 7, p. 160.

(a) *Vid. Surenhuf. Mischn. Part. 5. p. 293.*

quo כו' קשומתו רשו מ' סדר ש ^ב ניאמ propter ejus peccata id ipsi contigerat, quod contigerat,

nus veniebat ex libaminibus bovis; omnes enim boves, sive maiores sive minores in libaminibus sunt aequales; debetur enim illis similago trium decimarum mixta olei Semi Hino, & Semi Hino vini libaminis, & sic pro holocausto sacrificisque singulis. Evidem piamentum & sacrificium pro reatu non indigent libaminibus, excipitur tamen piamentum leprosi, ejusdemque sacrificium pro reatu, uti hoc cum rationibus suis demonstratum est in principio Tr. Menachos; si enim leprosus dives erat, offerebat tria animalia, duos agnos quoscunque & ovem, quae constituebant holocaustum, piamentum & Eucharisticum, eorundemque libamina tres erant decima oleo mixta, & Lugus oleo plenus: quod demum quartum libaminum constitutus genus. At imminentे nocte Praefectus sigillorum & vini inter se conveniebant, & computum eorum, qua interierant, designabant, altero tesseras producente pecuniamque poscente, altero easdem revocante prout id notat Maimonides in Kle Hammikd. C. 7. וְרַעֲבָר בָּאִים זֶה אַצְלָן זֶה מָוֹצֵיאָן Vespera veniebat unus ad alterum, producebat (alter) tesseras, & recipiebat loco illarum pecuniam. Num autem hic ritus jam commemoratus ad sacrificia publica & ad nostrum Tamid se extenderit, valde dubitamus. Non enim opus erat tessera, cum sacerdos, qui ab altero vinum ad libandum in sacrificio publico posceret, ignotus non esset; quoniam per hanc hebdomadem ministerium cum altero gerebat in templo, neque Praefectum vini latere posset, quantum quotidie in usum sacrificiorum publicorum sit porrigidum, ita, ut ambagibus opus non fuerit, quod paucis absolvit commode potuerit.

S. VIII.

Vinum itaque cum ceteris sacrificiorum partibus in altare deferebatur, ibique sale conspersum infundebatur in cornu altaris occidentale, (a) quod per sua foramina ad profundas concavitates id rursus transmisitbat in torrentem Kidron, qui non minus libamina,

C 2

quam

(a) Maimonides huic sententiae non favet, dicendo C. 2. Korb. זֶה כִּי נָלַכְתָּה יְסֵד וְכוֹן יְוָד לְפָנָיו Fundebat vinum ad fundamentum, ubi descendebat in intima penetralia: sed merito est castigatus a R. Abraham Ben David, זֶה תִּבְחַט טָהָר רַחֲמָה זֶה עַל טִסְתָּה קָלָל נְסִלָּה כִּי qui in hec verba erumpit זֶה יְמִינָה יְמִינָה עַמְּדָה טָהָר מִזְבְּחָה Falsum id טָהָר זְקָן יְמִינָה זְקָן יְמִינָה נִיסְקָן קָרְבָּן צָמָח

quam sanguinem victimarum excipiebat, tanquam locus talis, in quo
primariae victimae sanguineus sudor exprimendus effundendusque
olim erat teste Luc. c. 22. Christus enim et si multa per dies vitæ suæ est
percessus, intensissimus tamen penetrantissimusque ejus dolor in
horto Kidron initium suum cepit, quando durissimum satisfactionis
opus erat aggressurus, hominesque cum Deo reconciliaturus.

6. IX.

Ejusmodi autem effusio vocabatur נס libatio vini, omnibus fere in sacrificiis, paucis exceptis, usitata, neque Gentilibus incognita, qui suis scyphis & crateribus illam peragebant, unde Virgil. Aen. V.

*Et sacer implevit dextram scyphus; ocyus omnes
In mensam lati libant; Divosque precantur.*

§. X.

Jam omnia parata, membra victimæ dissecta, panis & vinum al-
lata, quapropter ut mensa sacra his ferculis exornetur fas esto ! Dispo-
nebantur ergo sacerdotes in ordines, ut quisque illam partem, quam
sors ipsi demandaverat, (b) in aram deferret, debitumque suum offi-
cium Deo præstaret. Quod ut comte ac eleganter fieret, una serie
omnes ad altare proficisciabantur, fercula sua Deo oblaturi animo mo-
desto, devoto, ac humillimo, prout dignum persona ministri Domi-
no suo servituri; non enim hominis, Principis aut Regis, sed Dei fu-
premi res gerebatur. Quomodo ergo procedebant? קורדים זה
הרשות בראש וכrangle unus alterum præbat, & quidem לחת
הרשות בימינו וחטמו קלפי זרועו וקורנוו בן אצבעתויו ובית
שחויטו מלמעלן והפדר נתן עליה הrangle של ימין בשמאלו
ובית ערו לחוץ חשלישי בעוקץ וכrangle העוקץ בימינו והאליה
מרודלהת בן אצבעתויו ואצבע הכבב ושטי כליות עמו הrangle
של שמאל בשמאל ובית ערו לחוץ הרבייש בחוץ וכגנה
החזות בימינו והגירה בשמאלו וצלעתו בן ב' אצבעתוי
וחמייש בשטי רפנות של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו
ובית עון לחוץ השטי בקרבים הנתונים בכזך וכרכעים על
ביבון

est, non enim effundit ad fundamentum sed in simpulum vini, quod in cornu inter occidentem & austrum sit, cum simpulo aquæ ad aquam in festo libandam, deprehendebatur.

(b) *Vid. priorem nostram Dissert. p. 18.*

בְּיוֹן מִלְפָעָה הַשׁוּעָה בְּסֻולָּתָה הַשְׁמִינִי בְּחַבְצִין וְתִשְׁעָר בֵּין
*Priimus cum capite & pede, capite sc. in dextra sua, naribus versus
 brachium & cornibus inter digitos positis, loco mactationis in super-
 num erecto, adipeque illi injecto, pede vero dextro in manu sinistra,
 parte excoriata foras spectanti; Secundus cum duobus pedibus an-
 terioribus, dextro sc. in manu dextra, sinistro autem in manu sinistra,
 parte excoriata exterius collocata; tertius cum spina dorsi & pede, spi-
 na dorsi sc. in dextra, cauda inter digitos ejus dependente, adjectis
 tam reticulo hepatis, quam duobus renibus, pede vero sinistro in ma-
 nu sinistra, parte excoriata foras spectante; quartus cum pectore &
 gutture, pectore in dextra, gutture autem in sinistra, costis inter digi-
 tos ejus positis: quintus cum duobus lateribus, dextro in dextra, sini-
 stro in sinistra, parte excoriata foras spectante; sextus cum visceri-
 bus in patera reconditis, cruribus super impositis; septimus cum si-
 milagine, octavus cum sartaginibus; nonus cum vino. Illi inquam
 omnes una serie ad aram se conferebant, mensam Dei cibis instru-
 erunt. Posteaquam ergo gradum altaris attigerant, in superficiem
 altaris statim irruere nefas ducebant; hinc vota prius facturi depo-
 nebant sua fercula in gradu ad occidentem (a) tanquam locum sacri-
 ficiis quotidianis destinatum, seque ad preces parabant. Cernentes
 autem fercula sua sale nondum esse adspersa, nec digna ea existima-
 bant, quæ altari imponerentur; cum Supremum Numen *insulsi quid*
 sibi offerri severe prohibuisset. Quam ob causam singula sacrificii
 sui membra sale s. bitumine jam adspargebant.*

§. XI.

Vocabatur id bitumen *מלח* quod simul sal denotare solet, unde vulgaris orta est opinio, sal, quo nostros condire cibos soleimus, in templo fuisse usurpatum. Patet autem ex Antiquitate contra-
 rium, cum Rabbinis hoc sal audiat *מלח סרוּמִית Sal Sodomiticum*, de quo constat, fuisse bitumen lenthum coloris nigri ex
 fundo lacus Asphaltitis propullulans, ejusdemque superficie in-
 natans, adeo, ut *Λίμνη Ασφαλτίτης* Lacus Asphaltites Hebræis
 dictus cognomentum acceperit *ים המלח maris bitu-*
minoſi. Quod bitumen tanta tenacitate constitum, ut & mare cortice

C 3

indu-

(a) *Vid. Maimon. Tamid. C. 6.* : *נוֹתִין שְׁמָרִים מִסִּי כְּכֶד וְנִטְמָה נִמְעָרְנוּ וּכְזָה*

indutum videretur, neque a vento moveri se pateretur. Audiatur de eo Justinus l. 36. c. 3. in ea, inquiens, *regione lacus est, qui propter magnitudinem & aquae immobilitatem mortuum mare dicitur.* Nam nec ventis movetur, resistente turbinibus bitumine, quo aqua omnis stagnatur: it. Strabo l. XVI. fol. 763. ἀγχύβαθμης βαρύτατος ἔχοσσε θάλα, ὡς μή δέν κολύμβει, ἀλλὰ τὸν ἐριβάντα καὶ μέχρις ὄμφαλος προειβάντα εὐθὺς ἐξαίρεσθαι μετὶ δὲ ἐπιν αἰσφάλτῳ τόπον δὲ αἰσφαλτάτῳ καὶ καρποῖς στρώσταις ἐπι μέσος τῆς βάθους μετὰ πομφολύγων ὡς ἀνέστητος. Profundissimus lacus est, gravissimam habens aquam, ut urinatores in eo locum non habeant: nam qui intrat & tenuis umbilico in eo procedit mox extollitur. Plenus est bitumine, quod e medio fundo, temporibus non certis, cum bullis quasi ferventis aquae efflatur, & mox, quando de ipso bitumine loquitur, hæc facit verba: ἐσι δὲ οὐδὲ φαίλεται γῆς βᾶλος, οὐ γρανομένη καὶ διαχειμένη πάλιν δὲ μεταβάλλεσθαι εἰς πάγον ιχυρὸν ὑπὸ τῆς ψυχῆς θάλαττος, οὐδὲ ἐσι τὸ τῆς λίμνης, ὡς τοῦτος καὶ κοπῆς δεῖδος. Bitumen est terra gleba, qua a calore liquefacta efflatur atque diffunditur, rursumque in solidum corpus aqua frigore coit, qualis est aqua lacus; unde & sectione & incisione opus habet. Id ergo bitumen ob lentorem suum pinguedinemque varii postea usibus adhibitum, & in ipso templo aromatibus suffimenti est immixtum, quemadmodum veterum Rabbinorum ac Talmudistarum suffragia id abunde testantur. Accensum enim ad modum succini ardet, & suavem ex se spargit odorem. (a) Hinc victimis quoque aspersum (b) creditur, ne ex crematis oriretur fœtor ingratus, qui præsentium maxime sacerdotum nares pungeret, eosque ab ara depelleret. Tot enim animantium carnes, qua quotidie in ara adolebantur, non poterant non odorem ciere ingratum, nisi aliud accederet, quod sua amoenitate fœtoreni extingueret. Eandem ob causam Ægyptii ventrem victimæ sicibus, thure, uvis, myrra aliisque aromatibus impleverunt, referente Herodoto l. 2. 40. Ea itaque causa sacrificium aliquod aut munus absque condimento bituminis afferri vetabat,

in pri-

(a) Sunt verba Hermanni von der Hardt in Ephemerid. p. 140.

(b) Quod victimæ sale hoc fuerint conspersæ testatur Tr. Talmud. Menach. C. 2. פְּנִירָה כַּלְבֵּן כַּלְבֵּן Salies, sed quo sale? sale sodomitico.

in primis, cum gratus ex sacrificiis odor deberet ad Deum mitti, pro more humano, qui id, quod amicum spargit odorem, amat, ejusque voluptate perficitur, unde tam saepe sacrificiis a Mose additus est character ריח נרוח לְ odoris Deo grati. Paulus quoque modestiam & humanitatem Christianis conversis commendaturus figuram sumit de hoc bitumine s. sale Coloss. 4, 6. Vester, inquiens, sermo sit semper ἐν χάριτι, ἀλατι ἡγεμόνευτον in gratia, sale conditus bonae fragrantiae symbolo, ut, sicuti sal amicum spargit odorem, ita verba vestra omnibus sint amena, omnibus suavia, nemini gravia. Prodant Christianismi virtutem, aperiant mentem ab omni scelere alienam, Deo dicatam, vitiis non contaminatam, & quem in finem? εἰδένεις, πῶς δεῖ ὑπὸς ἐνὶ ἔκδιψῳ αἴπουσίνεθαι, ut quomodo cuivis sit respondendum sciatis: si quis vos velit obtrectare, laudes vestras carpare, virtutes diminuere, calumnias vos petere, habeatis in promptu, quid illi respondere possitis, ad vestram provocando vitam factaque, magna animi constantia adversariorum vestrorum calumnias audientes, integritate animi conscientiae tranquillitate suffulti, firmiter persuasi, argui atque convinci nullius vituperii vos posse, postea quam verba vestra hoc suavitatis sale fuerint condita. Altera vero ratio, qua bitumen hoc in sacrificiis poscebat, erat excitatio flammæ. Carnes enim adolendæ ut eo facilius consumerentur, aspergebantur hoc bitumine, quod ob pinguedinem suam ignem eo velocius concipiebat, & in flammarum proruimpebat, oblationemque comburebat. Ad quæ omnia sal nostrum culinare nihil profecisset, & quid dicam? ne minimum quidem fructum præstisset.

§. XII.

Victimis itaque conspersis singuli splendidissimum illud conclave Gazith, quod Rabinis Basilica Magna audit, petebant, illamque partem, quæ in templum vergebat, intrabant. Notum enim est, quod hoc conclave in duas partes fuerit divisum altera parte in templo, altera extra templum eminente (a) altera precibus rebusque sacris destinata, altera in usum Synedrii Magni ad judicium habendum ad-

(a) Baal Hatturim in Gen. 49, 14. בָּאֵל הַתְּטוּרִים קָוֶה צְבָאֵל מִצְבָּח כְּנֹתֶר תְּמִימָן כְּנֹתֶר תְּמִימָן Conf. Pentaphyllo nōstrum Rabbinicum p. 31.

adaptata. (a) Ingressos itaque Inspector alta voce est allocutus ברכו ברכה אחת εὐλογίαι aliquam in honorem Dei, cui sacrificia offerenda. Esto hic laudandus, qui nos conservaverit hac nocte, qui radios solis cernere oculis nos siverit, qui cultum suum inchoare dignatus fuerit: Esto laudandus, adorandus, venerandus!

§. XIII.

Tum inchoabant singuli recitare solennem illam εὐλογίαι, quae agit *de amore Dei singulari, erga gentem Iisraeliticam*, quem amorem laudibus efferebant, verbisque in hac oratiuncula deprædicabant, tribuendo misericordiæ divinæ, quod præ omnibus nationibus mundi populo Judaico voluntatem suam Deus patefecerit, verbumque suum ut fontem omnis salutis concederit, eundem precantes, velit oculos mentis suæ magis magisque illuminare, ut verum ac rectum agnoscant, voluntatem eo dirigere, ut iustum appetant, atque in actum deducere studeant, prout hæc oratiuncula deprehenditur in C. i. Brachot & Tephilla Berolinensi p. 26. Post præceptorum divinorum summam Decalogum sc. עשרה הרכות vocatum in animum revocabant, ut memores quotidie essent mandatorum Dei. Dein *symbolum*, quod *fundamentale dogma religionis Judaicæ complectitur*, publice profitebantur, quod Deut. V, 6. extat, atque יתיראת שם Recitatio τε Audi vulgo appellari solet, unde *Salvator* fundamentum salutis demonstratus ad id provocat, usurpando verbum קרא, quod Lucas (b) per αὐαγγέλιον reddit, stylum Ebræorum imitatus, qui per קרא, quod significat legere, recitare, hunc loquendi modum exprimunt. Græcum Interpretem secutus est Lutherus inquiens wie liesest du, potius wie sagst du, betest du täglich. Symbolo adjiciebant versus quosdam ex Deut. II. & Num. 15. quos Judæi in suis orationibus matutinis huc usque adhibent: dein attributa Dei veritatem, constantiam in servandis promissis, omnipotentiam ejus gratiamque deprædicabant in peculiari oratiuncula אמת ויציב initium facient, de qua consule Tephilla Berol. p. 30. l. 2. seque converte-

(a) *Joma f. 27 C. i.*

(b) *C. 10. v. 26. πᾶς ἀναγνώσκεις.*

vertebant ad solennes illas octodenas benedictiones, quas Judæi appellant, earundemque originem ad Esraim transferre solent, atque ex iis decimam sextam, quæ benevolentiam Dei favoremque expedit pro cultu Jisraelitico sequentibus verbis recitabant;

רָצַח ח' אֱלֹהֵינוּ עֲבוֹתָה עַמְךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶשְׁרָאֵל וְתִפְלָתָם
תִּקְבַּל בְּרָצֵן בְּרוֹךְ הַמִּקְבֵּל עֲבוֹתָה עַמְךָ יִשְׂרָאֵל בְּרָצֵן שָׁוֹתָךְ
Domine Deus noster gratum habeas ministerium populi tui Jisrael, & sacrificia Jisraelis, & preces eorum benevolē accipias: Benedic ille, qui benefacit in ministerio populi sui Jisrael, qui tibi soli in timore serviemus. Tandem finem faciebant illa oratiuncula, quæ שְׁלָמָם nominari solet, deprehenditurque in *Teph. Berol.* p. 39.

§. XIV.

Verum ceremoniæ jam memoratae ante captivitatem Babyloniam adhibitæ fuisse minime videntur, cum precationes octodenæ, ex quibus decima sexta recitabatur, Judæorum testimonio post captivitatem Babyloniam fuerint consarcinatae, quolibet antea preces suas fundente וְאַתָּה קָרְבָּנָה לְפָנֶיךָ pro suo arbitrio, sua sapientia sermonisque elegancia; nisi forte statuere velles, formulas precandi antea jam usitatas his prectionibus fuisse insertas. Dubium enim non est, alias preces fuisse, quas totus sacerdotum cœtus Salomonis quoque ætate unanimiter ad Deum fuderit, antequam victimas immolarint, quippe preces condimentum sunt sacrificiorum, sine quibus vana omnia, quæ Deo quoque offeruntur; nihil tamen minus an fuerint eadem, quas nunc recensuimus, & de quibus constat, tempore Christi in usu eas fuisse, affirmari pro certo haud poterit.

§. XV.

Nunc juniores Sacerdotes advocabantur suffimento nondum functi, *Candidati* hujus muneric dicti, ut se sisterent ad fortilegium tertium, quod suffiendi munus designabat, obeundum. Clamabat Inspector הרשימים *Vos, qui estis Candidati, convenite ad suffitementum præstandum.* (a) At ii, qui semel officium hoc administraverant, non iterum admittebantur, quo usque alius edesset,

D

qui

(a) *Vid. Joma C. 2. p. 26, it. Maim. Tamid. C. 4.*

qui suffitum nondum ficerat. (a) Censebatur enim ille singulariter a Deo benedictus, fore, ut non tantum opes ipsius augerentur, sed & consilia evaderent saluberrima, factaque secunda, juxta Rabbinorum sententiam *בְּרוּךְ הוּא אֵל הַמָּלֵךְ מֶלֶךְ עָלָיו וְעַל־בָּנָיו פָּלָטָן* *Omnis adolens suffitum felix fuit in omnibus suis negotiis, & rem suam familiarem in amplissimum spatium deduxit.* Opulentiam augurabantur (b) ex egregia benedictione, quam Moses Jainjam e vivis excessurus Levitis impertiebatur Deut. 33, 10. *Ponent suffitum in nares tuas &c. hinc benedic o Deus opibus ejus, & opus manuum ejus grato animo suscipe,* ubi ex benedictione subjecta committi priori, quod egit de suffitum, conjecterunt, sufficientem singulari gratia a Deo affectum iri. Evidem infringere hoc argumentum conatus est R. Papa, eo, quod idem valeret in sacrificante, quippe sacrificans & suffiens eodem in versu conjungerentur, unde sequeretur, quod nulla specialis gratia illum comitaretur, qui suffitum incendisset. Verum R. Abaja ad eam objectionem respondere studuit in Gemara (c) C. 2. Joma; certum enim est, licet haec verba tam praeceps ad suffientes non spectent, ex vulgari tamen sententia ad eos esse relata. Quam ob causam ne unus praeter altero aliquam habere praerogativam videretur, singuli advocantur, qui hoc munere functi nondum erant, ut benedictionis divinæ (d) participes fierent, invidiæque obliviscerentur, quam felicitas collegarum suorum ex hoc munere proficiendi ipsis visa, forte excitare potuisset. Accedebat, ut hoc officium non ab eodem,

(a) *Rashi C. 4. Tamid* *תְּמִימָה נְדִיבָה שְׁלֵמָה כְּפָרָה*

טְלִין :

(b) *Vid. Falkut Schimoni p. m. 311. l. 2.*

(c) *אמֶל לְבָב וְכָל פָּנָי גָּדוֹלָה מִתְּחִילָה מְצֻמָּה דְּכַעֲטָה יְתִיבוֹת קְטוּרָה וְכַתְבָּה בְּתִירָה :* *בְּלֹא כְּלָנוּ אֵל שְׂמֵחָה גָּדוֹלָה וְלֹא כְּלָנוּ בְּלֹא סְלִיחָה וְלֹא כְּלָנוּ בְּלֹא סְכִינָה :* *Dixit Rav. Papa ad Abajam, quæ hic ratio est? si forte contendis, quia s.e. Ponent suffitum in nares tuas, breve post; benedic ergo o Deus opibus ejus, si (inquam) haec est ratio, idem de holocausto quoque debet dici, quia ibidem reperitur scriptum, *& holocaustum super altare tuum.* Reges sic hic, de altero ut id dicatur, possibile est, de altero autem impossibile; ob absurdum, quod inde sequeretur, omnes sacerdotes fore divites, quod veritati repugnat.*

(d) *Obad, de Barrenora* *כָּל מִקְדָּשִׁים וּמִתְּמִימָה נְדִיבָה*

dem, qui id in sacrificio matutino administraverat, in vespertino perageretur, prout in ceteris muneribus nostri Tamid erat usitatum, ut constat ex *Dissertat. nostra priori p. 18.* sed hujus muneris causa speciale institueretur sortilegium, ut ordo alium tangeret, qui id administraret, referente Maimonide בְּכָל כָּל שָׁלֵשׁ גַּעֲנֹת טָבִיל יְזִיכָה בְּן שְׁטָנוֹת חֲמִית יְזִיכָה בְּן מִיסְתָּרֶת כְּפָרָת טְבִיבָת מִזְבֵּחַ בְּנֵי קָדְשָׁתָם Quisque sacerdotum, qui consecutus fuerat ministerium aliquod ex ministeriis matutini (Tamid,) consequatur illud quoque in vespertino Tamid, excepto suffimento, ob quod projiciunt sortem aliam inter duas vesperas. Sortilegium autem eodem modo instituebatur, quo illud descripsimus in priori Dissert. p. 16. illum sc. eligendo, quem numerus datus tangeret. Secundum hunc morem impetravit Zacharias beatissimum suffiendi munus, Evangelista Luca in id collimante, quando ait נְאֹזֶן רְאֹזֶן τῆς ἱερείας ἐλαχέ τῷ Θυμιάτῃ Juxta morem sacerdotii impetravit suffimentum.

§. XVI.

Designatus ad suffimentum apprehendebat vasculum aliquod בְּזִקְנָה vocatum, aromatibus suffumento inservientibus repletum, operculoque tectum. Id imponebat vasi majori בְּלִי Ebraicis dicto, ne forte suffitus in terram spargeretur a sacerdote ad aram thymiamatis properante, linteoloque parvo id velabat. (a) Jubebat postea eum, qui decineraverat aram exteriorem, (b) ut se comitaretur, dicendo: *Esto collega meus asportando vasculum cum prunis*, qui illico acerram argenteam manu adprehendebat, prunasque ex ara exteriore de promtas thuribulo aureo injiciebat, sacerdotisque suffientis latu dextrum cludebat. Dein eligebat sibi sacerdos aliquem, qui in suffiendo opem ipsi ferret, uti infra audiemus, eumque vocabat Amicum suum vel קָרְבָּנוּ cognatum, fratrem suum. Hisce stipatus conferebat se in sanctum, audita antea admonitione חֻזְקָר שְׁלָא תְּחִילָה Cave incipias a facie tua, i. e. a parte qua tibi proxima, ne aduraris, s. ne brachium laedas suffitum

D 2

(a) Maim. C. 3. Tamid. בְּזִקְנָה קְטָרָת נָטוֹל כְּלֵי מִלְּמָד בְּזָבְזָב וְכָסָו שִׁקְנָה וְגַסְקָנָה טָהוּ וְגַוְונָה בְּגַעֲנָה כְּלֵי לְחֵר וְקָרָב כְּיָה טָהוּ וְמַכְסָה הַתְּפָקָד בְּגַעֲנָה קְרָב כְּלֵוּ:

(b) Vid. Maimon. C. 4. Tamid.

fitum in alteras aræ partes tibi remotas sparsurus. Praebat ipsum, qui cinerem removerat ab altari, & collectum in vasculo deposuerat, jamjam id ablatus; simul ac itaque pervenissent ad aram, apprehendebat ille vasculum, genibusque flexis deportabat, prout id docet Maimonides וְקַרְבָּן כְּהוֹנָה בְּכִינְיָה וְמוֹתֵן כְּטַבֵּי טַבְּן כְּהוֹנָה Praebat illos, qui decineraverat aram interiorem, tollebat vasculum, in quo cinis erat altaris, incurvatoque corpore abibat. Post ille, qui sacerdotem cum acerra comitabatur prunas in altari effundebat, easque, ut suffitus flamas eo melius concipere posset, undique expandebat, quo facto genibus flexis secedebat. (a) Tunc ad socium suum accedebat sacerdos proprius, vasculum suffimento repletum ex cupa tollebat ipsique tradebat, intentus in id maxime, num particulæ quædam ex suffimento in cupam decidissent, quod si factum हो विनायती तांडुर उम कृत्यो वा तांडुर में कृत्यो वा Socius ejus id, quod dispersum erat, imponebat pugillo ipsius, una cum suffimento, quod in vasculo adhuc latebat, genibusque flexis exhibat, sacerdotemque solum in templo relinquebat. Jam alta voce clamabat Inspector הַקְרָבָר Adole suffimentum. Quo pronuntiato tota hominum cohors, quæ inter vestibulum & aram deprehendebatur, rece-debat, partim ex reverentia erga hunc cultum, qui & præsentis & omnipotentiæ divinæ symbolum habebatur, partim ex mandato di-vino Levit. 16, 17. Nullus esto in tentorio, quando expiaturus est in san-cto, donec egrediatur. (b) Sacerdos ergo sensim sensimque spargebat pulverem aromatarium, donec omnem prunarum superficiem oc-cupasset, fumumque emittere cœpisset.

§. XVII.

Fieri itaque potuit, sacerdotem hunc actum administrantem indigentiam suam precibus ardentissimis Deo proposuisse, ea spe fre-tum, fore, ut voti sui eo citius fieret compos, quo gratior hic actus, quem nunc celebraret, Deo esset; unde nullum dubium, gratiam, quoque specialem divinam in ejusmodi virum redundasse; sicuti Zacharias in ipso hoc beatissimo munere benignitatem Dei experieba-tur lætum videndo nuntium, qui mœstum ejus animum amoenissima de filio nascituro relatione leniebat, benignitatisque divinæ certiorem facie-

(a) Vid. Tract. Talmud. Tamid. C. 6. (b) Hic locus a Rabbinis referatur ad thymia-ma cuiusvis sacerdotis, quamvis proprie agat de thymiamate sacerdotis.

faciebat. Accedebat, quod tota hominum multitudo preces suas ad Deum funderet, quando thymiana adolebatur, uti idem deprehendit Luc. I, 10. πάντα τὸ πλῆθος τὰς λαῖς ἣν προσευχόμενον ἔξω τῆς ἀγορᾶς τὰς θυμιάματα. Quemadmodum enim fumus thymiamatis versus ccelum adscenderet, ita preces suas ccelum nunc penetrare & in notitiam Dei pervenire, quemadmodum fumus thymiamatis gratum ubique referret odorem, ita preces suas magnum gratiarum cumulum reportaturas nunc esse innuebant. Intelligi inde poterit, quam ob causam preces fidelium in scriptura sacra saepius cum suffitu tanquam typo suo comparentur, ut Apoc. V, 8. que phialæ aureæ suffitu plena sunt orationes sanctorum, & clarissim in visione personam sacerdotis referente Apoc. VIII, 3. Primævi quoque Christiani sacro hoc symbolo sunt usi inter orationes suas, quapropter in Canonibus Apostolicis Can. 3. thymiamata oblationis tempore in precibus offerri jubentur, ut cum synaxis esset, thus adoleretur, (a) & S. Ambrosius in Luc. i. ardenter exoptat; Utinam & nobis adolescentibus altaria angelus assit!

§. XVIII.

Posteaquam ergo sacerdos munere hoc incensi functus erat in templo, egrediebatur ex eo, & transiens περίπατον s. vestibulum templi subsistebat in gradibus, (b) per quos descendebant ad altare atriumque sacerdotum, mox juxta legem Dei Num. VI. ex his gradibus benedictionem populo Iisraelitico impertitus. Quæ ut intensiori fortiorique sono pronunciaretur, accedeabant omnes illi, qui ipsum introeuntem in templum erant comitati, & ii, qui in conclavi Gazit, orationes suas absolverant, adjungebant se sacerdoti nostro, adjumento ipsi in modulando futuri. Præstolabantur ergo tam diu, donec membra victimæ in aram essent deportata ab iis, quos fors, *quarta vulgo dicta*, ad id destinaverat, docente Maimonide in Talmud 4. *בְּפִים כַּרְבֵּשׁ אַתָּה בְּזֶה וּמִסְתֵּן לְעֵד וּמִלְאָה תְּכִלָּתְךָ* Sors quar-*ta erat, quando omnes conveniebant sortituri, ut nossem, quis membra ex gradu in altare deferret.* Fuit quidem R. Eliezer ben Jacob, qui

D 3

(a) Vide Hildebrand. Histor. Concil. p. 24.

(a) *Vit. Finis* וְזַהֲרָה וְזַהֲרָה עַל מִגְלָאָת קָרְבָּן ;
 (b) *Maim. C. 6. Tam.* כוֹן וְקָרְבָּן כְּכָלִים :

statuit eosdem, qui frusta sacrificii in scalam ante deportassent, precibus peractis illa ulterius in superficiem aræ detulisse, verum ejus sententia a Talmudistis plane est rejecta. Membris itaque deportatis omnes sacerdotes, qui in gradibus vestibuli consistebant, uno ore benedictionem decantabant, manibus suis protensis, digitisque divaricatis, (a) quibus maiestatem divinam symbolice representari Cabalistici Doctores demonstrare annuntiuntur, prout ejusmodi loca allegavit Rittangelius (b) & ex eo Hænerus in Dissert. de ritu benedictionis sacerdotalis Jenæ 1671. habita. Hodie Judæi Schechinam s. virtutem divinam incubare putant manibus sacerdotum benedicentium, cum ab illorum benedictione salus atque incolumentis reipubl. dependeat juxta effatum Dei Num. VI, 27. quapropter parvulos suos arcent a Synagoga, ne maiestatem divinam imprudentes adspiciant, debitaque poena delictum illud iuant; Christianos quoque tanquam profanos procul esse jubent, seque ipsos pallio sacro vocato ita obrubunt, ut oculi in terram demissi arcuum hoc intueri nequeant, certo persuasi, jacturam oculorum suorum ex hac temeritate esse passuros. Hinc legitur in *Minhagim* s. Ritualibus *Judaico-Germanico* idiomate conscriptis p. 25. man-darf mit auff die כהנים (Priester) Hånd sehen, man möcht sie sonst irr machen, daß sie nit wüsten recht zu יוכן gehn, auch is die שכינה (Kraft Gottes) auff den Händen: ויכם (Weisen) sagen, wie einem die Augen tuncel wärn, welcher den Cohenim auff die Hånd sieht, 2c. Sed veram hanc antistitum rationem olim fuisse valde dubito. Fuit certe praetextus, quo plebis curiositatem extinguerent, religionisque cupidinem magis incenderent; constat enim moris fuisse apud orientales, ut oculos velarint in signum venerationis quam ex alterius maiestate dignitateque haurient, teatique facie animi indicaverint demissionem, prout Bartholini in *Anatomia Pagana* fuse id ostendit citatus a Calvör in *Gloria Moses* p. 131. quidni sacerdotes venerationem solennis hujus actus poposcerint eodem modo, submissionemque animi & corporis in populo Israelitico flagitaverint? in primis, cum non Principis terreni, sed Dei

(a) Figuram vide in *Wagenseil. Sota* p. 672.

(b) in Coll. N.A.

Dei vices iam sustinuerint, ejusque personam repræsentaverint, qui
vi hujus benedictionis votis Israëlitarum annuere, statum reipublicæ
prosperum felicemque reddere promiserat. Ut ergo reverentia hæc
a plebe retineretur, *dæmnum oculorum* Antislites ipsis sunt augurati,
si contrarium facerent; defuturum sc. ipsis lumen, non *Physicum* sed
Morale, fortunam, prosperitatem, rerum suarum florem, quæ sub
figura lucis sæpius in sacris literis nobis proponiuntur; obductos fore
oculos *caligine & nigredine*, omni sc. infortunio & calamitate ani-
mum percellenti, nilque serenitatis admittenti. Plebem vero rudem
proprie hæc omnia intellexisse, non est, quod miremuri.

S. XIX.

Splendidiorem hunc actum reddebat Nominis Tetragrammati pronunciatio, quæ nullius labiis excepto sacerdote, effterri debebat, ceteris omnibus ex populo Judaico nomen אַרְנוֹן sanctissimo huic Di- vino Nomi, quod ipsam Dei exprimit essentiam, substituentibus. Quam ob causam pronunciationem Reverendi hujus nominis Judæi horruerint *Reuchlinus* & *Galatinus*, nec non *Illustrissimus Rosenroth*, (a) Vir in Cabbalistica scientia versatissimus, quique paucos sui pares, neminem vidit superiorem, commémorarunt. Quæ autem ratio Judæis persuasit, nomen Dei in benedictione pronunciare licitum esse? emerunt id ex duobus s. scripturæ locis, quorum alter Num. VI. 27. alter Exod XX. deprehenditur. Prior continet mandatum Dei de benedicendo populo his verbis בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְשָׁמָו אֶת שְׁמֵי עַל Et ponant nomen meum super filios Iisrael, ut ego illis benedicam, τὸ ergo ponere nomen Rabbinis nihil aliud est, quam pronuntiare nomen Tetragrammaton in benedictione; quapropter, si Dei mandatum est nomen illud in benedictione exprimendi, licitum quoque sibi id esse Judæi inde arguunt, sicuti apud Gemaristas in Sota C. 7. legitur כִּי תְּדַבֵּר לְתַהֲרָה כִּי יִסְרָאֵל נְשָׁמָת מִפְּרוֹת תְּמִימָה קְדֻשָּׁה כִּי תְּדַבֵּר לְתַהֲרָה כִּי יִסְרָאֵל נְשָׁמָת מִפְּרוֹת תְּמִימָה קְדֻשָּׁה כִּי תְּדַבֵּר לְתַהֲרָה כִּי יִסְרָאֵל נְשָׁמָת מִפְּרוֹת תְּמִימָה קְדֻשָּׁה Traditio alia Sic benedicatis filiis Iisrael, nempe in nomine Tetragrammaton, Tu dicas, in nomine Tetragrammaton, nonne potuit fieri per cognomen Dei? (R. negative,) quoniam scriptura dicit, Et ponent nomen meum. E. nomen meum

(a) In Cabbala Denud. p. m. 395. 465.

meum proprio tale s. quod **נָאֵת** ἔχοχην nomen Dei dicitur, ceteris cognomen Dei tantum audientibus, E. nomen hoc licite poterit pronuntiari. Posterior notatus a Mose Exod. XX, 21. **בְּכָל** המקום אשר אזכיר את שמו אבא אליך mentionem fieri jubebo, ibi ad Te veniam, & Tibi benedicam; colligunt ergo exinde Rabbini, non in quovis loco licitum esse nomen Tetragrammaton pronuntiare, quia, si id esset, Deus non opus habuisse dicere, *Ubi vos jubebo memorare nomen meum;* dein eodem modo inde evincent, licitum esse alicubi illud nomen pronuntiare, quoniam Deus pronunciationem ejus iussurum se esse promittit; cum ergo eandem in benedictione publica sacerdotibus injunxerit, sequitur *eam in benedictione licite ab illis fieri potuisse.* Non quidem ignoramus vocabulum **אַלְהֹה** interdum Gloriam Dei denotare, eandemque interpretationem dictis a nobis jam adductis non repugnare, cum tamen nulla sit necessitas, quæ nos a proprio & literali sensu recedere cogat, in priorem sententiam magis inclinamus. Finita benedictione Sacerdos dicebat **רְבָנוֹן שֶׁל עַולם עֲשִׂינו מֵת שְׁגָדָתָה עַל נָרָנוֹן** O Domine mundi, fecimus, quod nobis injunxit &c. quod postea Christus, verus sacerdos, a quo omnis nostra salus incolumitasque dependet, erectus in cruce, elevatis manibus, alta voce, facie ad spectantium faciem versa, in sanctuario s. templo corporis sui repetit clamando: *omnia sunt consummata, completa, perfecta.*

§. XX.

Quo facto similago & fartagines adolebantur, (a) una cum ceteris adductæ & in ponticulum depositæ. Quid autem cum vino erat agendum? hoc sacerdos effundebat in cornu altaris alterum & *Prefectus*, qui adstabat ejus lateri, cum sacerdotem hoc munere occupatum cerneret, sudarium arripiebat idque in aerem emittebat; quod cum *sacerdotes* haud procul ab ara remoti cognoscerent, tubas suas inflabant, *Levita* cymbalum tangebant, chordas instrumentorum pulsabant, hymnosque sacros decantabant, quemadmodum id refert Maimon. Tamid. C. 6. **כְּשִׁיחָיו נָתָנָנִין הַיּוֹן לְמַנְסָךְ הַזּוֹן שְׁנִי** **וְסִגְנָן** כהנים עמרדים על שלוחם ושתו חצוצרות בירכת-

(a) *Vid. Maim. Tamid. C. VI.*

וְסִנְן שָׁמֵר עַל קָרְן הַמּוֹבֵח וְהַסּוֹדֶרֶן בִּידָו וְתַקְשׁו וְהַרְיוּשׁ וְתַקְשׁו וְבָאו וְעַמְרוֹ אֲצַל זה הַמְמוֹנָה עַל הַצְלָצָל אַחֲר מִימִינו וְאֶחָד מִשְׁמָאַלְוָה שָׁהָה הַמְנַסְך לְנַסְך מַנוֹף הַסְגָן בְּסֻדְרֵן הַקִּשׁ; *Quando vinum tradebatur libaturo, stabant duo sacerdotes ad mensas ab adipre nomen sortitas, tenebant manibus suis duas tubas, Antistite stante ad cornu altaris, sudariumque manu tenente, & clangebant sono aequali, fracto & rursus aequali, post veniebant ad Praefatum cymbali, ibique subsistebant alter ad ejus dextram alter ad sinistram. Occupato itaque sacerdote libaturo in libando, agitabat Antistes sudarium, (tunc) timiebatur cymbalo, tubas illi inflabant, carminaque Levita canebant.* Vocalis enim & instrumentalis musica adhibebatur ad Deum laudandum celebrandumque, ad animos hominum excitandos & in admirationem Dei rapiebant. Devotio certe animi pars præcipua in cultu divino. *Quis autem dubitet, suavi chordarum harmonia mentem magnopere moveri, disponique ad percipiendam vim ac energiam verborum, quæ decantantur?* Psalmus profecto, inquit Basilius, est animarum tranquillitas, arbiter jucunda pacis, cuius ope exundantes ac tumultuarie cogitationes se contrahunt & quiescunt, quid ergo magis necessarium ad cultum divinum, quam id, quo animus noster rebus divinis redditur accommodatus? ut cognoscat gloriam, maiestatem providentiamque divinam, ut Deo pro tot in Ecclesiam collatis beneficiis agat gratias, ut ad illum se rursus conferat, ardentissimis precibus gratiam ejus imploret, suamque fiduciam in eum collocet. Hinc Prophetæ Musicam adhibuere sacram, Dei canentes laudes; (a) hinc Eliæus vaticinaturus Psalmem poscebat, qui fidibus caneret; (b) hinc Ethnici in sacris ad aram, in foris, in theatri, in conviviis carmina cantare sunt sueti.

§. XXI.

Ejusmodi carmina a Levitis in templo secundo ad aram decantata commonstrat nobis Psalmorum volumen, Talmudistis affirmantur.

(a) *i. Sam. X, 5.*(b) *De hac materia vide S. V. Abbatis Schmidii Diff. de Eliæo ad Musices sonum Prophetæ.*

firmandibus, Ps. 24. 48. 82. 94. 81. 93. 92. singulis hebdomadibus fuisse decantatos, & ad eorundem strophas singulas buccina fuisse clancatum, populo universo genua flectenti, corpusque curvante, nam ita contendit Tract. Talmud. Tamid. C. 7. **תְּגִישָׁה לְפָרָק תְּקֻעָה כֹּל הַעֲמָדָה וְהַשְׁתַחְוֹן כֹּל הַעֲמָדָה** quando tangebant novam stropham, clangebant, & totus populus se curvabat.

C A P. I V. D E F I N E.

§. XXII.

Poste aquam ceremonias in hoc sacrificio usitatas consideravimus, restat, ut breviter mente nostra perpendamus, in quem finem scopumve Deus hoc sacrificium instituerit? De Turcis refert insignis Philologus Relandus, (a) eos fateri, maximam suorum rituum partem solo niti arbitrario praecepto Dei, Deum vero talia præcipere voluisse, quæ ratio humana assequi non posset, quid sibi vellent, aut cur ea, Deus jussisset, ut *homines discerent Deo in omnibus obsequi*. Verum enim vero quamvis obedientiam præ ceteris Deus poposcerit, ejus quoque dignitatem sacrificiis antetulerit, longe tamen aliae fuere rationes instituti hujus sacrificii, quas lumen & rationis & revelationis nobis ostendit. Quemadmodum enim universus templi conspectus, omnis sacerdotum pompa, omnis ceremoniarum splendor erat *mysticus, variorumque auguriorum plenus*, ita nostrum Tamid erat quoque *mysticum, ac symbolicum*, repræsentans partim *auimum offerentis*, partim *victimam olim offerendam*. Animum offerentis effigurabat, se omnia bona Deo tanquam suo fonti debere; se agnoscere illum tanquam *auctorem sua vitae*; se tradere Deo, quod sibi *carissimum acceptissimumque*, quod suam conservaret vitam; se laudare Deum ob *beneficium sibi praestitum*, & quidem *sacrificio matutino*, ob admirandam Dei providentiam, qua præterita nocte salvum & incolunem ipsum esse siverit, vires corpori restituerit, lucemque hujus diei aspi-

(a) *De Relig. Mohammed. I. 1. p. 122.*

aspiceret concederit, sacrificio vespertino, ob auxilium, quod in laboribus suis negotiisque hoc die ipsi tulerit, ob insignem gratiam, qua damno quovis remoto prosperum ipsum servaverit, ut *uterque agnus cum gratiarum actione hoc modo offerretur, alter pro diurno alter pro nocturno beneficio.* (a) Erat ergo devo-tio interna meditatioque maxime necessaria in sacrificiis symbolicis, ne symbola quid indicarent, quod ab animo longe alienum, nec is, qui animo haud emendato offerret, fucum Divino Numini facere videretur vindictam magis, quam *gratiam* Divinam sibi accersiturus. Non enim, inquit Philo, ὁ θεὸς χαίρει, ἐκαλόμβασεν κύρυξ τοῖς, πλήστε τὸ γένεται τὰ πάντα πεντημένοις, ὅμως δέντρος δέσποινται, χαίρει δὲ φιλοθεοῖς γνώμαις, καὶ αὐτοῖς αἰσκηταῖς στοιχεῖται. Nihilo tamen minus sequentia tempora demonstrarunt, cultus interni rationem parum esse habitam a Judæis, suffi-cere existimantibus, si Deo victimam offerrent pro peccatis suis com-missis, absque quod animum a peccatis purgarent, idque, quod re-ctum justumve, agere sibi proponerent, sacerdotibus haud parum ad id conferentibus. (b) Cultus certe *vere brutalis* non *spiritua-lis.* Hinc tot Prophetarum extant verba invectiva in Judæorum sacrificia, quibus odium & abominationem Dei declarant erga vi-cimas, quas scilicet respueret, rejeceret, exterminatasque esse vellet, sed notandum, nunquam a Prophetis intelligi odium Dei *absolute* & *simpliciter tale*, erga sacrificia, siquidem alias offerenda illa Israe-litis Deus nunquam injungere potuisset, sed tantum *respectively* & *secundum quid*, quatenus sc. destituta erant animo emendato, qua-tenus deerat fides, quatenus deficiebat virtus. Quam ob causam sacrificium pro peccatis remittendis offereendum non esse ait Christus Matth. 23. 24. nisi præcessisset virtus, reconciliatioque cum inimico. Non damnat, quod Moses jussu Dei instituit, sed legitimum sacrificiorum usum urget, affectumque vult emendatum. Deducit quoque leprosum ad sacrificia Matth. VIII, 4. quod, si per se essent mala, fieri non potuisset; quapropter Spencer

(a) *Sunt Verba Philonis in libro de Victimis. p. 836.*(b) *Vide Kimchi in Hof. IV, 8.*

non assentimur, qui Judæorum sacrificia formaliter Ethnica fuisse statuit.

§. XXIII.

Dein sacrificium hoc quotidianum symbolum fuit victimæ olim offerendæ, quæ omnes homines gratos acceptosque redderet Deo. Universus enim legis ceremonialis ambitus σκιὰν ἔχων τὰν μελλόντων αγαθῶν umbram & typum habebat futurorum bonorum, quæ tempore Messiae in fideles erant redundatura, juxta effatum Pauli Ebr. X, 1. unde ætas Messiae ipsis quoque Rabbinis sc̄pius audit נָעֵל תְּהִבָּה seculum futurum, ex quo multa & præclara bona proventura. Significabat itaque, quemadmodum hic agnus mactetur, ita agnum Dei Christum sc. violentissima morte e vivis sublatum iri; uti sanguis spargatur, ita sanguinem Christi fore dispergendum effundendumque; uti in altare deferatur totusque consumatur, ita Christum in aram crucis fore differendum enecandumque; uti per hanc victimam Deo reddamus grati, ita in Christo gratos nos futuros ipsi Deo juxta Eph. 1, 6. Hinc solarium Pauli erga Christianos a Judæis misere afflitos, anathemate vibratos, injuriis affectos, bonisque exutos, ex hoc Christi sacrificio fuit desuntum in Epistola ad Ebræos scripta, suam sc. religionem, suam doctrinam, suum cultum longe esse præstantiorem religione Judaica; Judæos habere sacrificium, quocum gloriantur de remissione peccatorum suorum, se autem habere aliud, quod longe excellentius Christum sc. pro peccatis suis immolatum, qui non εὐαγγελίον λαλεῖ sanguine alieno, sed suo proprio ingressus sit in sanctum sanctorum, (a) non terrenum, sed cœlestē per illud præfiguratum (b) juxta commune proverbium Quicquid infra peragitur, illud est ad similitudinem superiorum sc. cœlestium: se habere sacrificium præstantius ratione fructus; Judæorum enim sacrificia non posse κατὰ συνέδησιν τελειώσας τὸν λατρεύοντα, (c) quoad conscientiam perficere cultorem, interiora mentis cordisque ita penetrare, ut vitiis

fordi-

(a) Ebr. X. (b) Ib. v. 23. Similitudinem inter tabernaculum mundanum & cœlestē vide in Sohar Gen. fol. 17. Col. 2. (c) Ebr. IX, 9.

sordibusque careant, Christi autem sacrificium tam efficax esse, ut conscientiam nostram a mortuis operibus peccati queat emundare; (a) se habete sacrificium præstantius ratione diuturnitatis, Judæos opus habere quovis anno, quovis die offerre sacrificia pro peccatis, Christi autem sacrificium semel oblatum æternam nobis conciliasse redēptionem, ut iteratione opus non sit: (b) hinc ne cūrent, quod ad sacra, quod ad templum Judaicum aditus ipsis non pateat, cum templum excellentius, sacra ipsis sint præstantiora. Sistatis (c) potius, inquit, corpora vestra non bruta animantia, hostiam vivam, non cœsa brutorum corpora, sed vos ipsis refrænatis affectibus meliori vita redditos, sanctam Deo acceptam, separatos a pristinis prava vita moribus, Deoque gratos, cum hostiæ absque animo emendato Deo non placeant, rationalem cultum vestrum, in spiritu & veritate, in fide & virtute positum, cum Judeorum victimæ & spiritu & ratione careant, Judeis nequissimis, λατρεῖον λογικὸν, cultum qui congruus fit τῷ λόγῳ verbo, mandato, Evangelio Dei, & ne configuremini seculo huic, quod in externis justitiam suam ponit, sed transformamini per renovationem mentis vestræ, cum Christianismus longe aliam poscat indolem, quam Judaismus, ut probetis, quæ sit voluntas Dei, quid verbo & mandato Divino sit congruum, quid perfectum. Hinc eleganter ait Chrysostomus μηδὲν ὁ φθαλμὸς πονηρὸν βλεπέτω, καὶ γέγονε θυσία, μηδὲν ἡ γλώσσα λαλεῖται αἰχρὸν, καὶ γέγονε προσφορά, μηδὲν ἡ χεὶς προτίτεται παρόνομον, καὶ γέγονεν ὄλονταιώμενος.

S. XXV.

Illa itaque sacrificia quotidiana a Christo Salvatore nostro, qui τέλος νόμος inde audit apud Paulum, sunt abrogata, prædicentibus id olim Prophetis, maxime Daniele c. 9. affirmantibusque postea Apostolis. Sublatis ergo sacrificiis queritur.

Quid in eorum locum a Judæis Messiam unicum salutis sue fontem nondum agnoscentibus sit substitutum?

R. Preces Schacharith & Mincha vocatæ, Schacharit s. precatione matutina vices sacrificii matutini, Mincha s. precatione vespertina

E. 3

vices

(a) Hebr. IX, 14. (b) Ib. v. 12. (c) Rom. XII, 1.

vices sacrificii vespertini supplente. Hinc R. Nehemias Chaija in suo Os Elohim pag. 3. memorat תקנו חמידין מקום במקומם הרפלות Antistites nostri constituerunt preces loco sacrificiorum quotidianorum existimantes sc. animum devotum, contritum, idem praestare, quod olim victimarum immolationem, (a) sive sufficere sibi persuadentes, si id a Deo precibus contendant, quod ope sacrificiorum impetrare ipsis olim a Deo promissum, maxime, cum anima iustorum in ara superiori Deo offeratur a Principe Michael, h. e. preces, quas pii ex intimis suis visceribus in his terris fundant, cœlum penetrantes ad Deum deferantur. Præterea adjungunt precibus suis historiam sacrificiorum, prout illa a Mose describitur, revocantque in memoriam cultum, quem Deus olim ipsis injunxit, extra Palæstinam vero non celebrandum. Faxis Deus, ut errorem suum cognoscant, verum sacrificium Christi, qui illud Deo patri suo obtulit eadem hora, qua agnus sacrificio Tamid destinatus maestri solebat, eodemque omnia consummata declaravit, fide apprehendant, atque fructum precum suarum postea sentiant!

*Quid ex sacrificiorum quotidianorum ritu ad Christianam
pervenerit Ecclesiam?*

R. *Oratio Matutina & Vespertina.* Sacrificia publica comitabantur semper oratio publica, uti in superioribus demonstravimus, eadem itaque, licet sacrificia essent abrogata, haud negligebatur, sed statim temporibus, quibus mane & vesperi iuge offerri solebat *sacrificium*, observabatur. Nec immerito: quodsi enim nullum determinatum fuisset tempus, verendum erat, ne plebs imprudens ac somnolenta orationem negligeret, perpetuumque tandem & rude silentium ejusdem ficeret. Hinc ea quoque temporis intervalla Apostoli Hierosolymæ commorantes observabant, prout testantur Acta, nec non Christiani referente Plinio *ante solis ortum* statio die convenire solebant.

Pluri

(א) *Afferit id Rabbos in Parasha* מילא כתלו נטמא מטהר טהור ונכון מטהר וכונת מטהר ומקודש טהור כל קדשוֹת סנctoris טהור לירוטם ונכו מטהר כב' וכונת מטהר מקודש ומקודש טהור כל קדשוֹת סנctoris טהור :

Plura nunc possemus commemorare de fatis, quibus *sacrificia quotidiana* tam in deserto tempore Mosis, quam & ante & post captivitatem Babylonicam fuere obnoxii, de tributo, quod illis aliquando fuit impositum, &c. meinores autem, non tractatum, sed dissertationem a nobis elaborari, finem facimus, Deumque imploramus, ut ejus gratia, ejus auxilium, ejus adjumentum nobis sit semper quotidianum.

תְּמַשֵּׁלָה

שְׁבִחָה

לְאָלָה

כּוֹרָא עַיְלָה :

COROLLARIA.

I.

Cultus internus licet sit primaria pars in religione, absurde tamen statuitur externus non esse necessarius.

II.

Religiositas non subordinatur socialitati.

III.

Errat Lundius, quod in sacrificiis quotidianis factum in thuribulo suffitum existimet. (Vid. Iud. Heiligth. p. 926.)

IV.

Appenso lapide molari in mare demitti est figura de mari Sodomitico desumpta.

V.

Hymni, qui in libro Psalmorum שֶׁר, הַמְעֻלוֹת Cantica graduum audiunt, ad aram ex

(40)

*ex gradibus Levitarum decantati vi-
dentur.*

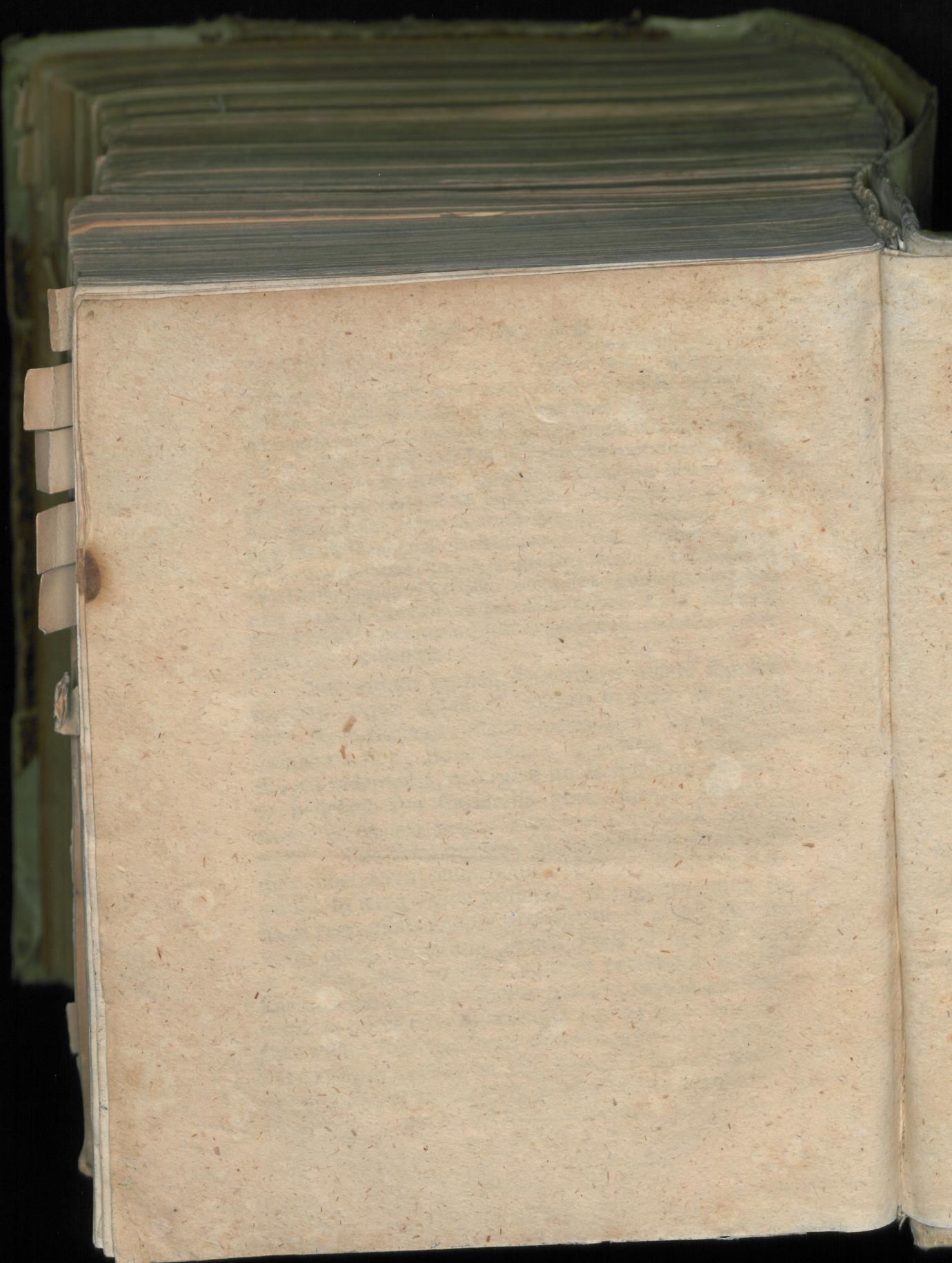
VI.

*Cabbalista נשמח רוח נפש Animam, spiritum ו'
mentem tribuerunt homini haud sine fun-
damento.*

VII.

*Apophtega Raschii שלמה שלמה שלמה
המשמעות נפס'est ingeniose dictum.*

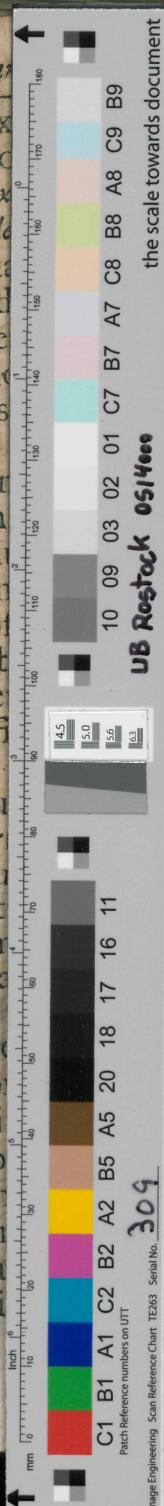

Abramo ap-
atris volun-
alias orato-
cum Ioh. V.
coll. v. 13.
gumentum
τὸν Γεόντην
raticum, su-
ellat Moses
o Christum
huc affer-
endum no-
Pauli verbis
cognosci
Matth. IV.
esse. Nam
r sibi con-
distinctio-
exisse. Et
. XXIV. 9.
α seu glorio-
tituto eius;
nctu forte
OTIVS su-
tam plane
ntu huius
bed-Edo-
nus igitur
n arrississe
rum para-

cit. mo-
rca illam
enasci

de Abram

enasci possent lectori ex
Videlicer (*a*) quando Mo-
scut dixerat ei *Iebona perrex-*
annorum, cum egredetur de-
nomine, quod neutiqua
prolata intelligi queant de-
cum quod ibi adhuc de-
egredi, quippe in quo ne-
75. annos habebat, quos
buisse, cum hæc c. XII.
Per nos enim anno 701
hæc difficultas quosdam
tes dirimendum, & pri-
parenthesi quasi inclusum
pertrahendum esse; po-
riori segregatum ad post
esse, a qua sententia aliena
ad Act. VII. 3. f. 854. b. fi-
ne insuper, quod Haran
rami appellari non potu-
ret a cognitione sua, v.
non habuerit. Quamquæ
omnia, non tamen sat
Quod enim ad proximam
confirmare volunt supra-
mus ab eadem, quia ex
nomine quoque Haran
initia v. c. de prima Abra-
obstat, quod nulla in i-
quem tamen primam p-
mul fuisse, totidem verb
igitur iam, commemo-
rurus non fuisse. Qua-
obtigerit diuina reuelati-

e ex Vr.

33

quæ traxauimus verbis.
XII. addit: *abit* (Abram)
Loth, eratque Abramus 75.
guere hoc videtur dupli-
Mosis in v. 1. 2. 3. c. XII.
e in Vr quondam facta,
potuerit iuberi ex Haran
t, tum quoque quod non
erte ait Moses ipsum ha-
uocatio ipsi contingere.
exire iussus est. Adegit
uerent, v. 4. in duas par-
chium vna cum v. 1. 2. 3.
em ex Vra profectionem
v. 4. incisum ab ante-
Haran vnice referendum
B. CALOVIVS Bibl. Illustr.
rgent alii pro hac opinio-
Etum Tharam, terra Ab-
ræcipi eidem, vt discede-
in Haran reliquam sibi
rudite excogitata sint hæc
igoriosius ea examinantia-
rationem, qua amplius
lata, nos merito abstinui-
J. 4. 7. & 38. constat, eo
posse. Quo minus vero
etione ex Vr accipiamus,
ichio sit Tharæ mentio,
m vrsisse, & ingressum si-
Moses Gen. XI. 31. illum
Abramo & Lotho, omis-
non Tharæ, sed Abramo
imum tamen ea, Abramo
inter-